

บทที่ ๑

ความหมายของศิลปะ

บทที่ 1

ความหมายของศิลปะ

1.1 ศิลปะคืออะไร

“ศิลปะ” มาจากภาษาลาตินว่า “Ars” แปลว่า ความชำนาญหรือทักษะ (Skill) ในสมัยฟื้นฟูศิลปะวิทยาของอิตาลี คำว่า “Arti” หมายถึง “สมาคมช่าง” (Craft guilds) และคำว่า “Arté” หมายถึง “ฝีมือช่าง ทักษะ และการประดิษฐ์ทางการช่าง” (อุบล ตู้จินดา 2532 : 2)

นักประชัญและผู้รู้หลายท่านได้ให้คำนิยามของคำว่า “ศิลปะ” หรือ “Art” ไว้ดังนี้

อริสโตเติล (Aristotle 384-322 B.C.) กล่าวว่า ศิลปะคือการเลียนแบบความแท้จริง ซึ่งเป็นกระจากสะท้อนให้เห็นธรรมชาติศิลปะไม่ใช่เป็นเพียงการถ่ายแบบรูปร่างภายนอกของวัตถุ เท่านั้น แต่เป็นการถ่ายแบบเนื้อแท้ภายในด้วย การเลียนแบบของศิลปะไม่ใช่เป็นการถ่ายแบบที่ เมื่อนอนของจริงที่เดียว เพราะเป็นการแสดงความต้องการทางอารมณ์ของศิลปิน ความต้องการทางอารมณ์ที่ศิลปินเก็บกดไว้จึงถูกระบายนอกมาทางศิลปะ ซึ่งเป็นวิธีที่ไม่มีอันตราย ดังนั้น หน้าที่ของศิลปะก็คือ การบรรยายอารมณ์ ซึ่งนำให้เกิดความสมดุลในจิตใจมนุษย์ แต่ศิลปะชั้นสูง เป็นการแสดงออกถึงวุฒิปัญญา และความรู้สึกของศิลปิน (สุเมธ เมราวิทยกุล 2534 : 84)

แฮร์เบิร์ต สเปนเชอร์ (Herbert Spencer 1820-1903) ให้ความหมายไว้ดังนี้ ศิลปะคือการแสดงพลังส่วนเกินออกมานำเสนอเดียวกับการเล่น ศิลปะเป็นการแสดงออกของอำนาจและเสรีภาพ ตามธรรมชาติของมนุษย์โดยไม่ได้คิดถึงผลได้ ประสบทางสุนทรียศาสตร์ก่อให้เกิดระเบียบทางจินตนาการ (สุจิตรา รมรื่น 2532 : 99)

ล็อสตออย (Leo Tolstoi 1828-1911) กล่าวว่า ศิลปะคือการถ่ายทอดความรู้สึก “Art is one of the means of intercourse between man and man : Whereas by words a man transmits his thought to another, by means of art he transmits his feeling” (ศิลปะเป็นวิธีสื่อสารวิธีหนึ่งระหว่างมนุษย์ด้วยกันเราใช้คำพูดสำหรับสื่อสารความคิด แต่ใช้ ศิลปะสำหรับสื่อสารความรู้สึก) (กีรติ บุญเจือ 2533 : 98)

ฟรอยด์ (Sigmund Freud 1856-1939) กล่าวว่า ศิลปะเป็นการแสดงออกทางจินตนาการ การสนองความต้องการให้สำเร็จ การเล่นของเด็กเป็นการแสดงออกทางจินตนาการ เมื่อคนเราโตขึ้นก็เลิกเล่นอย่างเด็กและหันมาสร้างความผันแปรการเล่น ใช้เวลาในการฟันและสร้างศิลปะในการสร้างศิลปะนั้นจิตสำนึกกับจิตใต้สำนึกทำงานร่วมกัน

โกรเช่ (Benedetto Croce 1866-1952) กล่าวว่า ศิลปะคือการแสดงสัญชาตญาณ ออกมานา การสร้างศิลปะเป็นเรื่องของสัญชาตญาณล้วน ๆ เป็นการสร้างรูปแบบที่สมบูรณ์จาก สิ่งที่รับรู้ เนื้อแท้ของศิลปะไม่ได้อยู่ที่รูปร่างภายนอกของรูปแบบอันเป็นเรื่องของเทคนิค และ ฝีมือสัญชาตญาณด่างหากที่เป็นการแสดงออกของศิลปะ การกระทำด้วยสัญชาตญาณคือ อำนาจที่จะสร้างรูปแบบเพื่อแสดงสัญชาตญาณออกมานา (สุจิตรา รมรน 2532 : 99)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้ให้คำนิยามของศิลปะไว้ดังนี้

“ฝีมือ” ฝีมือทางการช่าง การแสดงออกซึ่งอารมณ์สะเทือนใจให้ประจักษ์เห็น โดย เนพะหมายถึงวิจิตรศิลป์

นอกจากผู้รู้และนักประชญ์ที่สำคัญ ๆ ได้ให้คำนิยามของคำว่า “ศิลปะ” ไว้หมายโดยแต่ละคนจะเน้นเฉพาะด้านที่ตนเห็นว่าสำคัญแล้ว อารี สุทธิพันธ์ (อารี สุทธิพันธ์ 2520 : 17) ได้อธิบายนิยามของศิลปะตามขอบข่ายของการรับรู้ทั้ง 3 แหล่ง คือ แหล่งธรรมชาติ แหล่งสังคม และแหล่งบุคคล ดังนี้

นิยามตามการรับรู้จากแหล่งธรรมชาติ ได้แก่

1. ศิลปะคือการเลียนแบบธรรมชาติ (Imitation of nature)
2. ศิลปะคือการถ่ายทอดโฉมภายนอกเป็นรูปแบบที่มองเห็น (Visual Form)
3. ศิลปะคือการสร้างสรรค์ความงามจากธรรมชาติ

นิยามตามการรับรู้จากแหล่งสังคม ได้แก่

1. ศิลปะคือสื่อกลางของสังคมในรูปแบบภาษาที่ใช้สัน รูปทรง สี สัญลักษณ์ และส่วนประกอบศิลปะ

2. ศิลปะคือการประดิษฐ์ ตกแต่งให้ดูงาม เพื่อเสริมสร้างและยกย่องผู้มีอำนาจ ผู้นำทางศาสนา และสร้างภาพลวงตาความเชื่อทางสังคม

3. ศิลปะคือสิ่งเริงเร้าให้สังคมตระหนักในความเปลี่ยนแปลงสิทธิเสรีภาพ กัยพินบัติ ความยุติธรรม ด้วยรูปแบบในทางบวกหรือทางลบก็ตาม เพื่อให้ผู้ชนผู้ดูคิด

4. ศิลปะหมายถึง เอกลักษณ์อันแสดงความก้าวหน้าหรือความเดื่องของสังคม
- นิยามตามการรับรู้จากแหล่งบุคคล ได้แก่

1. ศิลปะคือการแสดงออกของศิลปินผู้เชี่ยวชาญ ที่มีบทบาทมากในสังคม
2. ศิลปะคือการแสดงออกเป็นรูปแบบของเห็นได้ตามความต้องการของผู้สร้าง
3. ศิลปะคือการสร้างสรรค์ความงามประจำบุคคล
4. ศิลปะคือการแสดงออกอย่างเสรี (Free Expression)
5. ศิลปะคือรูปแบบที่มี意義สำคัญ (Significant form)

สุจิตรา รมรน (สุจิตรา รมรน, 2532 : น. 100-102) ได้ประมวลความหมายของ “ศิลปะ” ไว้ห้ากหมาย ดังนี้ :

ศิลปะคือการเลียนแบบธรรมชาติ

ศิลปะเป็นสิ่งที่สร้างขึ้นมาเลียนแบบความเป็นจริงที่มีในธรรมชาติโดยการถ่ายทอดจากธรรมชาตินามาเป็นผลงานทางศิลปะโดยศิลปินไม่ต้องเลียนแบบทุกอย่างที่มีอยู่ แต่เลือกเท่าที่จำเป็นหรือเห็นว่าเหมาะสม เช่น ภาพวาด หรืองานปั้น จะแทนสิ่งบางสิ่งที่มีจริง แต่ไม่จำเป็นต้องเหมือนสิ่งนั้นทุกอย่าง ลักษณะย่อยที่ไม่สำคัญจะถูกตัดออกไปแล้วแต่จุดประสงค์ของผู้สร้างศิลปะนั้น ๆ หรือในวรรณคดี ใช้ภาษาเป็นตัวแทนหรือเลียนแบบความเป็นจริง สำหรับละครหรือภพยนตร์ใช้เสียงหรือคำพูดแทนความเป็นจริง หรือใช้เลียนแบบความเป็นจริง แต่แทนหรือเลียนแบบได้มากกว่าในวรรณคดี เพราะสามารถถ่ายทอดทำทางออกมายัง สำหรับดนตรีแทนสิ่งที่ไม่มีเสียง เช่น แสดงออกถึงอารมณ์เริงหรือเศร้าโศกได้

ศิลปะคือการแสดงออก

การแสดงออก หมายถึงการแสดงความรู้สึกหรือความเข้าใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งของนายกายนอกแต่การแสดงออกบางอย่างอาจไม่เกี่ยวกับศิลปะก็ได้ การแสดงออกที่ขาดสติและปราศจากการกลั่นกรองไม่จัดเป็นศิลปะ

ศิลปินจะแสดงออกเมื่อมีประสบการณ์หรือความเข้าใจบางอย่างต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้ว ต้องการแสดงออกมาเป็นรูปธรรมที่มองเห็นได้ถึงลักษณะของสิ่งนั้นตามที่ศิลปินเข้าใจหรือมีประสบการณ์เพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจได้ด้วย

ศิลปะคือรูปแบบที่มีนัยสำคัญ

แม้ศิลปะจะเป็นการเลียนแบบธรรมชาติหรืออาจเป็นการแสดงออกของความเข้าใจของมนุษย์ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่ว่าจุดประสงค์ที่แท้จริงของศิลปะนั้นคือ ศิลปะเพื่อศิลปะ (Art for art's sake) ไม่ใช่ศิลปะเพื่อชีวิตหรือเพื่ออะไรบางอย่าง คือศิลปะเป็นการแสดงออกถึงรูปแบบอะไรบางอย่างที่มีนัยสำคัญหรือมีความงามให้ผู้อื่นรับรู้ได้ หรือเป็นการแสดงออกถึงเอกภาพของรูปแบบหลาย ๆ แบบที่ประกอบกันเข้าเป็นงานศิลปะชิ้นหนึ่ง ๆ

ศิลปะคืออุปกรณ์ให้เกิดความพึงพอใจ

ศิลปะคือสิ่งที่มีคุณค่าอย่างหนึ่งของมนุษย์คือให้ความพึงพอใจหรือความสุขแก่มนุษย์ได้ วิทยาศาสตร์ให้ความรู้เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติ แต่ศิลปะไม่ได้ให้ความรู้อะไรเกี่ยวกับโลกภายนอกหรือเกี่ยวกับธรรมชาติเลย และศิลปะไม่ได้ให้หลักการในการดำรงชีวิต ถ้าศิลปะไม่ให้คุณค่าด้านความพึงพอใจแก่มนุษย์ก็เท่ากับไม่ได้ให้อะไรแก่เราเลย

ศิลปะให้ความพึงพอใจหรือความสุขแก่มนุษย์ทั้งแก่ศิลปินผู้สร้างงานศิลปะเองและทั้งผู้รับรู้งานศิลปะนั้น แต่ความพึงพอใจหรือความสุขจากศิลปะนั้นแตกต่างจากความพึงพอใจอื่น ๆ ที่มนุษย์ได้รับ

ศิลปะคือทางเข้าถึงความจริง

ศิลปะให้สิ่งที่วิทยาศาสตร์ไม่สามารถให้ได้ เพราะวิทยาศาสตร์ให้เพียงคำอธินายสิ่งที่ปรากฏต่อเรา โลกแห่งความเป็นจริงไม่สามารถเขียนออกมาเป็นสูตรหรือเป็นภาษาธรรมชาติได้ แต่ศิลปะพยายามแสดงออกถึงความเป็นจริงที่อยู่เบื้องหลังประสบการณ์ของเรา และแสดงให้ผู้อื่นเข้าถึงความเป็นจริงอันเป็นนิรันดรนั้น เช่น ในประชญาของเพลโตถือว่าแบบของความงามซึ่งเป็นสิ่งนิรันดร เป็นต้นแบบของความงามของสิ่งต่างๆ ในโลก สิ่งงานต่าง ๆ รวมทั้งผลงานของศิลปินพยายามที่จะเข้าถึงความงามอันนั้น ผลงานทางศิลปะที่แสดงออกมานี้ให้ผู้อื่นเข้าใจนั้น เป็นการนำทางให้ผู้อื่นเข้าถึงความงามอันเป็นความจริงแท้นั้นได้บ้างผลงานที่ใกล้เคียงกับความงามนิรันดรจะเป็นผลงานที่ยิ่งใหญ่

ศิลปะคือภาษา

ผลงานทางศิลปะที่ศิลปินสร้างขึ้นมาันนั้น เพื่อเป็นการสื่อความหมายหรือเป็นการอธินายอะไรบางอย่างให้ผู้อื่นเข้าใจภาษาแต่เป็นภาษาที่ไม่มีระเบียบหรือกฎเกณฑ์ตายตัว การแปลความหมายหรือการเข้าใจภาษาทางศิลปะอาจแตกต่างกันได้ตามความคิดและประสบการณ์ของแต่ละคนซึ่งอาจเข้าใจแตกต่างกันไปตามจุดมุ่งหมายของผู้สร้างศิลปะนั้น ๆ ก็ได้

ศิลปะคือทางแห่งการพัฒนาศีลธรรม

ผลงานทางศิลปะมีส่วนในการพัฒนาศีลธรรมของมนุษย์อยู่บ้าง เพราะผลงานทางศิลปะแสดงถึงอุดมคติอันสูงส่งของมันได้ด้วยชีวแม้จะไม่ได้แสดงออกในลักษณะเป็นคำสอนโดยตรง แต่ก็สามารถจูงใจให้ผู้ชมมีความรักและทะนุถนอมต่อผลงานนั้น ทั้งยังจูงใจให้รักความกลมกลืน ความมัธยัสถ์ ความกล้าหาญและความยุติธรรม ทั้งที่ไม่ต้องมีการสั่งสอนกันเลย

อุบล ตุ้นจิตา (อุบล ตุ้นจิตา 2532 : 4) ได้สรุปความหมายและแนวคิดของศิลปะกับชีวิตประจำวันไว้ดังนี้ :

“อย่างไรก็ตามศิลปะก็ยังไม่ได้รับความสนใจและให้การสนับสนุนสั่งเสริม ไม่ว่าจะเป็นด้านการค้นคว้าหรือการศึกษา เพราะคนทั่วไปยังรู้สึกว่าศิลปะเป็นเรื่องที่เข้าใจยาก ห่างไกลตัว และเกินความสามารถจึงทำให้เกิดปัญหาว่าทำอย่างไรจึงจะทำให้เกิดทัศนคติที่ดีและนำศิลปะไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตได้ ซึ่งตามความจริงแล้ว คนทุกคนมีศิลปะในการแสดงออก และมีความคิดสร้างสรรค์อยู่ในตัวมาด้วยแต่เด็กแล้ว ถ้าได้รับการสั่งเสริมและสนับสนุนให้ถูกทิศทาง ความมองงานก็ย่อมเกิดขึ้นดังนี้ คือ

1. สั่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
2. มีสิทธิ์เสรีภาพในการแสดงออก
3. พัฒนาบุคลิกภาพและเอกลักษณ์ของตนเอง
4. ผลงานทางศิลปะจะช่วยพัฒนาประเทศชาติ

1. ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยการคิดหรือสร้างสรรค์สิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นมาและพร้อมที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงความคิดที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ โดยการบูรณาการความคิดเก่าและใหม่เข้าด้วยกัน เพื่อแสดงออกให้ปรากฏเป็นผลงานที่แสดงถึงความคิดหรือเริ่มสร้างสรรค์

2. มีสิทธิ์เสรีภาพในการแสดงออก มนุษย์มีเสรีภาพในการแสดงออกทางศิลปะเป็นรูปแบบอย่างเสรีเท่าที่ความสามารถและหักยกภาพของแต่ละคนพึงมี ศิลปะจึงเป็นกระบวนการที่จะช่วยพัฒนาบุคคลกระตุ้นให้กล้าตัดสินใจที่จะทำ กล้าแสดงออก โดยเสนอความคิดและเหตุผลของแต่ละคน

3. พัฒนาบุคลิกภาพและเอกลักษณ์ของตนเอง มนุษย์มีความต้องการพัฒนาตนเองเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคมและสามารถพัฒนาความสามารถทางศิลปะจนเป็นเอกลักษณ์ของตนเองได้ เพราะการทำงานศิลปะเป็นการสร้างความรู้สึกที่ประสบผลสำเร็จ อันเป็นผลไปสู่ความมั่นใจให้เกิดขึ้นในบุคลิกภาพและทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ฉะนั้นกิจกรรมทางศิลปะจึงควรค่อยเป็นค่อยไป จนเกิดเป็นการพัฒนาบุคลิกภาพต่อไป

4. ผลงานทางศิลปะจะช่วยพัฒนาประเทศชาติ การเตรียมตัวให้คนคิดเป็น ทำเป็นแก่ปัญหาเป็น เป็นการเตรียมที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้เป็นประชาชนที่มีคุณภาพในอนาคต เมื่อบุคคลทำงานศิลปะย่อมมีเป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่งอยู่ในใจ และถ้าได้ทำงานศิลปะจนกระทั่งงานสำเร็จลงด้วยดีจะเกิดเป็นความเคยชินหรือพฤติกรรมต่อเนื่องในด้านความคิดสร้างสรรค์และสามารถผลิตผลงานใหม่ ๆ อยู่เสมอ ก็จะเป็นผลต่ออาชีพของตนเองและประเทศชาติต่อไป”

1.2 ประเภทของศิลปะ

ชุดกต. จิระวัฒน์ (ชุดกต. จิระวัฒน์ 2530 : 17) จำแนกศิลปะออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. วิจิตรศิลป์ (Fine Art)

วิจิตรศิลป์เดิมมีชื่อเรียกว่า ประณีตศิลป์ ซึ่งเป็นศิลปะแห่งความงามวิจิตรพิสดารที่สร้างสรรค์มาด้วยจิตใจ และความรู้สึกนึกคิดเป็นที่ติดตามรึ่งใจ ประทับใจ และสะเทือนใจแก่ผู้ที่ได้พบเห็น เป็นงานสร้างสรรค์ของศิลปินที่มุ่งสร้างขึ้นจากความบันดาลใจที่ได้รับจากสิ่งแวดล้อม เพื่อสนองความต้องการทางด้านจิตใจของมนุษย์ คือเพื่อให้จิตใจเป็นสุขทั้งของผู้อื่นและของศิลปินผู้สร้างสรรค์เอง

วิจิตรศิลป์หรือประณีตศิลป์แบ่งออกเป็น 2 แขนง คือ

1.1 หัศนศิลป์ (Visual Art) หมายถึงศิลปะประเภทที่มนุษย์สามารถรับรู้ความสวยงามของมันได้ด้วยการดู หรือรับรู้สุนทรียภาพด้วยตา หัศนศิลป์นี้ 4 ประเภท ได้แก่

1.1.1 จิตรกรรม (Painting) คือการเขียนภาพและระบายสีภาพบนผืนผ้า หิน กระเบื้อง ฯ สีและในลักษณะต่างกัน

1.1.2 ประติมากรรม (Sculpture) คือศิลปะที่มีลักษณะ 3 มิติที่เกิดจากการบันหรือการแกะสลัก

1.1.3 สถาปัตยกรรม (Architecture) คือการก่อสร้างต่าง ๆ เช่น อาคาร พระปรางค์ เจดีย์ โบสถ์ วิหาร

1.1.4 ภาพพิมพ์ (Graphic Art) คือการใช้แบบพิมพ์เดี่ยวกันได้หลาย ๆ รูป อาจพิมพ์ด้วยมือหรือด้วยเครื่องจักรก็ได้

1.2 โซตศิลป์ (Audio Art) คือศิลปะที่มุนย์สามารถรับรู้ความงามของมันได้ด้วย การฟังหรือการได้ยิน หรือการอ่านจากตัวอักษรคือรับรู้สุนทรียภาพด้วยหู โซตศิลป์ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.2.1 ดนตรี (Music) คือการทำให้เกิดเสียงสูงด้ำและมีจังหวะ เครื่องมือในการทำเสียงหรือเครื่องดนตรีมีหลายลักษณะ และทำให้เกิดเสียงที่แตกต่างกันออกไปตามชนิด และประเภทของเครื่องดนตรีแต่ละอย่างรวมทั้งการขับร้องด้วย

1.2.2 วรรณกรรม (Literature) คือการประพันธ์เป็นร้อยแก้วหรือร้อยกรอง ร้อยแก้วคือการผูกเป็นเรื่องราวนิลักษณะต่าง ๆ ส่วนร้อยกรองเป็นการใช้ถ้อยคำคล้องจองกัน และเป็นเรื่องราวต่าง ๆ ด้วย

1.3 โซตหัศนศิลป์ (Audio-Visual Art) หรือศิลปะการแสดง (Performing Art) ได้แก่ วิจิตรศิลป์ที่สามารถมองเห็นรูปลักษณะการเคลื่อนไหวพร้อมกับการได้ยินจังหวะ และ ทำงานอยู่ไปด้วย ได้แก่ การละครบ การฟ้อนรำ การเดินรำ ภพยนตร์ และไทรทัศน์

2. ประยุกต์ศิลป์ (Applied Art)

คือศิลปะที่มุ่งประโยชน์ทางใช้สอยเป็นอันดับแรกแล้วจึงมุ่งนำเอาราชการงานทางด้านศิลปะเข้าไปช่วยตกแต่งให้งานที่ใช้สอยนั้นน่าดูน่าชื่นและน่าใช้สอยมากขึ้น ประยุกต์ศิลป์แบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ 5 ประเภท ดังนี้

2.1 มัณฑนศิลป์ (Decorative Art) เป็นงานศิลปะที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบ เครื่องเรือน การกำหนดศีรษะ ตลอดจนวัสดุในการตกแต่งให้สัมพันธ์กับสถาปัตยกรรมและให้สวยงามเหมาะสมกับสถานที่นั้น ๆ

2.2 อุตสาหกรรมศิลป์ (Industrial Art) เป็นงานศิลปะที่เกี่ยวกับเครื่องบันдинเพา งานประดิษฐ์ด้วยผ้า ไม้ไผ่ งานเย็บปักถักร้อย งานโลหะ ฯลฯ ซึ่งงานเหล่านี้เป็นประเภทเครื่องใช้ โดยเอาศิลปะเข้าไปประยุกต์ให้สวยงาม เป็นการผลิตด้วยการใช้ฝีมือ แต่ปัจจุบันมุ่งผลิตเพื่อการค้าและผลิตจำนวนมาก การผลิตจึงต้องอาศัยเครื่องจักรเพระประหယดแรงงาน เวลา และทุน ค่าใช้จ่าย

2.3 พานิชย์ศิลป์ (Commercial Art) เป็นศิลปะการโฆษณา การจัดห้องแสดงสินค้า การตกแต่งหน้าร้าน รวมถึงการถ่ายภาพโฆษณาด้วย

2.4 ศิลปะหัตถกรรม (Art Crafts) คือศิลปะที่ทำด้วยมือเป็นส่วนใหญ่ แบบที่ทำจึง

แต่ก่อต่างกันได้ตามความพอยของผู้ทำ อาจจะทำเป็นอาชีพหรือทำไว้ใช้เองก็ได้ เช่น การบันหม้อ โถ่ การหอผ้าของชาวบ้านบางกลุ่ม การจักสาน เป็นต้น

2.5 ศิลปะ (Religious Art) คือศิลปะที่สร้างขึ้นเพื่อศาสนาหรือความเชื่อ เช่น การสร้างพระพุทธรูปและรูปเคารพต่าง ๆ ตามความเชื่อทางศาสนาของตน

คุณสมบัติของการสร้างศิลปะ

Wordsworth กล่าวว่า คุณสมบัติที่สำคัญที่สุดของการสร้างศิลปะมีอยู่ 3 ประการ ก่อนที่จะประดิษฐ์งานศิลปะ ศิลปินจะต้องผ่านขั้นตอนทางจิตวิทยาทั้ง 3 ประการนี้ก่อน คือ (ครัมป์ วงศ์คำจันทร์ : 186 - 187)

1. **ความตื่นเต้น (Excitement)** ศิลปินจะต้องเป็นคนมีความรู้สึกรับผิดชอบอย่างเพียงพอต่อการแสดงออกซึ่งประสบการณ์อันแน่นอนของเขาวง เขายังต้องรู้สึกตื่นเต้นเกี่ยวกับประสบการณ์นั้น และรู้สึกสะเทือนใจเร้าใจเกี่ยวกับประสบการณ์นั้น

2. **ความทรงจำ (Memory)** ศิลปินจะต้องสามารถจำประสบการณ์ที่ตื่นเต้น นำสะเทือนใจที่ผ่านมาได้อย่างแจ่มแจ้งและเด่นชัด ถ้าเขาไม่สามารถจำประสบการณ์ที่ผ่านมาได้อย่างแจ่มแจ้งแล้ว เขายังไม่สามารถสร้างสิ่งเหล่านั้นออกมายในรูปของศิลปะได้

3. **แรงกระตุ้นเพื่อการแสดงออก (Urge for Expression)** ศิลปินผู้มีประสบการณ์ภายในหรือภายนอกในใจของเขานั้นจะมีแรงกระตุ้นเพื่อการแสดงออก ซึ่งประสบการณ์ที่เขายอดใจบางอย่างได้ เขายังต้องการให้มีความสัมพันธ์กันระหว่างประสบการณ์อื่น ๆ ที่ผ่านมาของเขากับความเป็นจริงและเด่นชัดของประสบการณ์เหล่านั้นทั้งหมด แรงกระตุ้นเพื่อการแสดงออกนี้จะทำให้เข้าแสดงออกซึ่งประสบการณ์ที่เป็นจริงที่ผ่านมาของเขายังคงทำงานศิลปะได้

1.3 ศิลปะสำหรับเด็กพิเศษ

เด็กพิเศษ (Exceptional Children) หมายถึงเด็กปกติที่มีลักษณะทางกายภาพ หรือพฤติกรรม เมื่ยogen ไปจากสภาพปกติทางร่างกาย ศติปัญญา อารมณ์ หรือสังคม ซึ่งความเมื่ยgen เป็นนิรุณแรงถึงขั้นกระทบกระเทือนต่อพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก เด็กพิเศษจึงมีความต้องการและจำเป็นที่จะต้องจัดการทางแพทช์และการศึกษาพิเศษ เพื่อให้เด็กเหล่านี้ได้สามารถพัฒนาร่างกาย ศติปัญญา อารมณ์ สังคม ไปในทางที่ดีกล้าคิดกล้าลอง ได้เติบโตด้วยความสามารถ ของแต่ละบุคคล การแบ่งประเภทเด็กพิการ ในด้านการศึกษาด้องพิจารณาความจำถัดทางร่างกาย และความจำถัดทางศติปัญญา ซึ่งจะเป็นอุปสรรคในการศึกษา เช่น หูหนวก ตาบอด ปัญญาอ่อน เป็นอุปสรรคในการเรียนเพื่ออ่านออกเขียนได้ และเป็นปัญหาต่อการเรียนรู้ในสภาพของระบบโรงเรียนทั่ว ๆ ไป (варี ติระจิตร, 2537 : 3)

ศิลปะสำหรับเด็กพิเศษ หมายถึงการจัดการเรียนการสอนทางด้านศิลปะให้แก่เด็กที่มีความบกพร่องด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และศติปัญญา ให้ได้รับการเรียนรู้อย่างเหมาะสมกับสภาพร่างกาย จิตใจและความสามารถ การจัดประสบการณ์ในการเรียนการสอน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมทั้งการปรับตัวทางสังคม เพื่อให้เด็กมีประสบการณ์ ตรงและสามารถพัฒนาตนเองไปให้ได้มากที่สุด